

Biti moški - ljubeči bojevnik

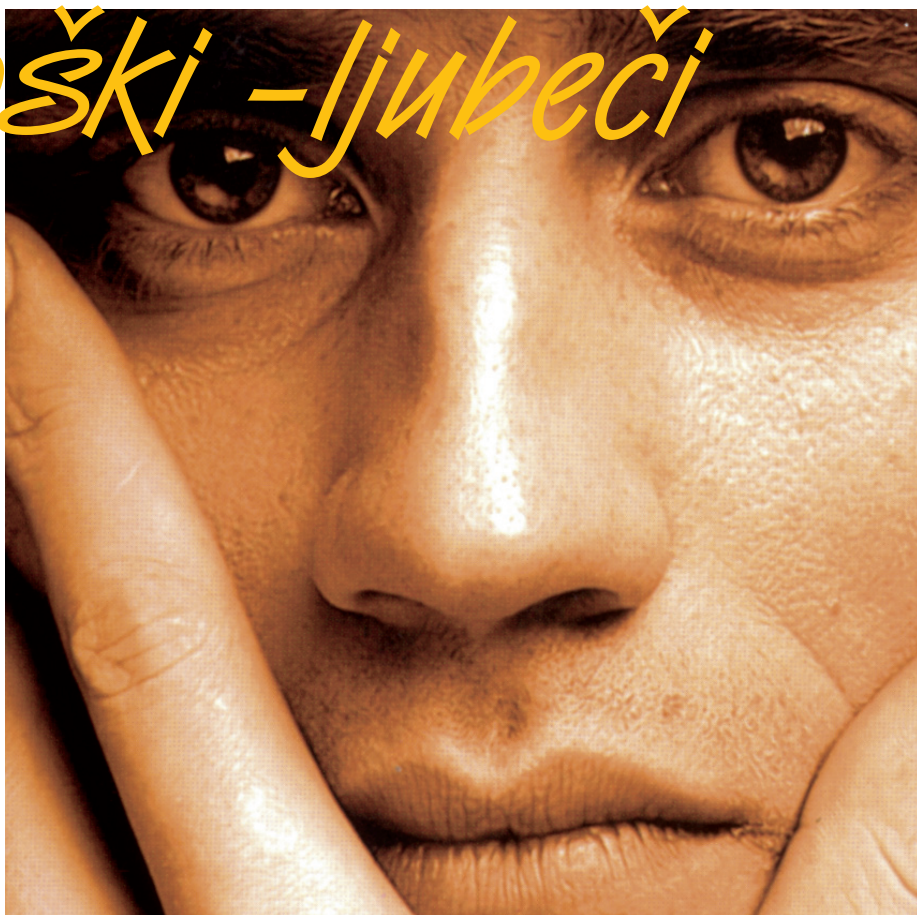

Foto: Celjska Mohorjeva družba

Pater Anselm Grün se v knjigi *Boj in ljubezen* dotakne tudi moške identitete. Pred približno dvajsetimi leti je v Nemčiji v zavest veliko moških prodrlo vprašanje o identiteti moškega. Feministično gibanje je krepilo samozavest veliko žensk in to je moške vznemirilo. Nenadoma niso več vedeli, kaj pravzaprav so. Ali so patriarhi, ki želijo, da vse ostane po starem?

Ali so »mači«, kot jih karikirajo ženske? Ali se vedejo kot t. i. pomehkuženi moški, ki jih niti moški niti ženske ne jemljejo resno? V knjigi želi avtor s pomočjo svetopisemskih likov pokazati pot, kako lahko moški najdejo lastno identiteto. Pri tem sta pomembna oba pola: boj in ljubezen. Kdor se samo bojuje, je v nevarnosti, da postane trd in neobčutljiv. Kdor samo ljubi, se nagiba k temu, da dopusti le nežno stran. K moškemu sodita obe lastnosti. Kot bojevnik je sposoben ljubiti. Njegov boj pa potrebuje ljubezen, da ga jeza ne zaslepi. »Izkušnje ene mojih delovnih skupin pokažejo, kako malo danes moški zaupajo vase. Do žensk naj bi bili vedno ljubeznivi in prijazni; tako pozabijo, da so moški. Ne upajo se lotiti stvari, se boriti zase in prevzeti vodstva. Čutijo, da jim nekaj manjka. Vendar pogosto ne vedo, kako naj pridejo do pristnega moškega v sebi, ne da bi pri tem zapadli v vlogo mača ali postali t. i. pomehkuženi moški,« zapiše.

Negotovi »mačo« ali »pomehkuženi« moški

Poznamo dve podobi moškega, ki izkrivljata njegovo bistvo. To je podoba

»mača«, ki se mora bahati s svojo moškostjo, ki se postavlja pred ženskami in se šopiri s svojo potenco. »Mačo« pa je navsezadnje plah in do dna duše negotov moški, ki doživi svojo vrednost samo v tem, da razvrednoti ženske. Druga podoba, ki nam prav tako ne pomaga veliko, je t. i. »pomehkuženi« moški. Carl Gustav Jung je pozval moškega k temu, naj integrira svojo animo, ženski del svoje duše. Toda nekateri moški so vzeli to tako resno, da so pozabili, da so moški. Sociolog Walter Hollstein, ki je intenzivno razmišljal o identiteti moškega, meni, da pomehkuženi moški ne da ničesar od sebe, da ni ustvarjalen. »Pomehkužen moški ni samo dolgočasen partner za žensko, ampak tudi družbeno neploden. Ne izžareva nobene energije, trenj, strastnosti ali inovativnosti. V ordinacijah ameriških psihologov se pomehkuženi moški pogosto pritožujejo, da so nemočni. Ne čutijo notranje usmeritve in so v stalni identitetni krizi. Dovolijo, da družba skrbi zanje, namesto da bi jo oblikovali s pionirskim duhom, z odgovornostjo in drznostjo,« opazuje Grün.

Z vzponi in s padci do lastne moči

V knjigi pater Anselm Grün predstavi osemnajst moških likov iz Svetega pisma, ki lahko moškemu dajo moč. Gre za moške z veliko energije. Vsak izmed njih gre po svoji osebni poti. Nihče izmed njih ni na začetku poti popoln. Spoznajo tudi svoje senčne strani. »Veliko psihologov se danes pritožuje, da ni pravih moških vzorov. Politiki so to komaj lahko, filmski igralci in športniki tudi ne. Upam, da bo bralec v likih v knjigi našel kak vzor zase. Verjetno pa se ne bo prepoznal v vseh. Moške iz Svetega pisma bom vedno opazoval samo z enega zornega kota in jih uvrstil v arhetipsko podobo, ki se mi zdi pri vsakem izmed njih prevladujoča,« meni Grün. »Nobenega moškega ni mogoče opredeliti le z enim arhetipom. Vsak živi v svojem življenju različne vidike in pri vsakem se arhetipi izoblikujejo na drugačen način. Zato je zame pomembno, da moj pogled vedno zajema določen svetopisemski lik s svojo življenjsko zgodbo in z razvojno zgodovino,« nadaljuje. Tudi moški, ki jih opisuje, zaidejo v težave in ni jim

prizaneseno s spopadi in z nevernostmi. Vedno znova zaidejo v past svojih nagnjenj ali v skušnjavo, da bi dovolili, da o njih odločajo od zunaj in se prilagodili. Prav v vzponih in padcih moči in šibkosti, luči in sence, zaupanja in strahu, ljubezni in sovraštva se mora moški potrjevati.

Z resnico do ljubezni

Moški iz Svetega pisma druge moške spodbujajo, da se spopadejo z lastno resnico. Možje, ki jih Grün opisuje, se nas dotaknejo. Nagovarjajo sicer moške, a dotaknejo se tudi animusa v ženski.

Izzivajo nas in v nas vzbudijo moško moč. Vendar ti možje niso idealni liki, ki nam lahko vzbujajo slabo vest. Tudi sami so doživljali veliko neuspehov. Osnovno sporočilo knjige se glasi: Ni pomembno, da delamo vse odlično, ampak da si upamo živeti. »Ne skrivaj svojih napak, ampak se iz njih uči. Ni hudo, če padeš, vendar ne obleži. Ko se boriš, si vedno znova ranjen. Ne boj se ran! Na tvoji poti so potrebne, saj te usposabljaajo za ljubezen. Kajti ni ljubezni brez ran. Vzpostavi stik s svojo moško močjo, z agresijo, s spolnostjo, z disciplino pa tudi s svojimi strastmi, ki te varujejo pred tem, da bi postalo življenje dolgočasno. Bori se z vsem, kar bi ti hotelo preprečiti življenje. Bori se za ljudi in njihovo življenje. Potem boš z veseljem moški. Potem boš kot moški sposoben ljubezni, ki prebujajo življenje, ljubezni, ki je polna strasti, ki očara tebe in ljubljenega,« svetuje pater Anselm Grün.

Predstavitev moških arhetipov po knjigi »Boj in ljubezen«, Anselm Grün

Adam – moški in ženska

Anselma Gruna s psihološkega vidika pripriča Jungova razlaga, ki uživanje sadov z drevesa spoznanja razume kot dejanje ozaveščanja in učlovečenja. Potem ko se človek znajde zunaj raja, spozna svoje svetle in senčne strani življenja. Avtorja pri tem zanima predvsem to, da je moški krivdo dodelil ženski. V tem vidi vzrok za boj med spoloma, ki ga ženske in moški bijejo že tisočletja. Na poti v zrelega moškega naj

bi moški premagal svoj nezavedni strah pred žensko in sprejel svojo animo. Jung ravno v vključitvi anime vidi odločilen napredek v razvoju moškega.

Abraham – romar

Kdor hoče priti do sebe, se mora izseliti iz vseh odvisnih odnosov in vezi, najprej pa iz odvisnosti matere in očeta. Pri tem ne gre za zunanjo ločitev, npr. zapustitev hiše, ampak za notranjo osvoboditev od ponotranjenih starševskih likov. Izselitev iz čustev preteklosti pomeni tudi prevzeti odgovornost zase. Pot učlovečenja pa je vedno tudi duhovna pot. Moramo

se oprijema norm in ustanov. Moški brez očeta iščejo v religiji predvsem varnost in izpolnitev svojih želja po izgubljenem raju. Svojo ženo uporablja kot mater, ki naj bi mu dala predvsem varnost. Nagnjeni so k temu, da bolečino tajijo in se je izogibajo. Samo če se »osiroteli« moški spoprimejo z zapuščenim dečkom v sebi in razvijejo do njega očetovska čustva, lahko presežejo ponavljanje zavirajočih življenjskih vzorcev.

Jakob – oče

Velika skušnjava za današnjega moškega je v tem, da se zanaša samo na razum in voljo ter se izogiba vsemu, kar prihaja iz globlin njegovega nezavednega. Jung je napisal, da je največji sovražnik preobrazbe uspešno življenje. Kdor je vedno uspešen, misli, da je z njegovim življenjem vse v redu. A pride čas, ko stara strategija vzdrževanja iluzij ne zadošča več. Razum s svojo zvitostjo ni dovolj, kadar se telo odzove z boleznijo ali ko duša ne sodeluje več, npr., ko uspešnemu ne dovoli več spati ali ga prepusti napadom panike. Veliko moških hrepeni po očetih, saj brez njih ne morejo povsem razviti svoje moške identitete. Moški, ki niso doživeli pozitivnega izkustva s svojimi očeti, so vedno nezaupljivi. In zdi se jim, da se morajo vedno dokazovati. Ker niso trdni v sebi, morajo biti nemirno dejavni, da dokažejo, koliko moške moči premorejo. Ne gre za veselje, da nekaj ustvarja, ampak za pritisk, da se mora dokazati, da ga bo oče končno opazil. Oče postane le, kdor dovoli, da mu otroci pokažejo lastne senčne strani. Očeta s širokim srcem

pa ne potrebuje le družina, ampak tudi družba.

Jožef – mag

Jožef je podoba moškega, ki se ne omeji na svoj poklicni uspeh, ampak prisluhne tudi svojim sanjam in pokaže čustva. Mag trdno stoji na tleh tega sveta in pozna večne zakone nastajanja in minevanja. Sposoben je spregledati površinsko pojavnost tega sveta in prepoznati dejanskost v ozadju. Mag obvlada umetnost oblikovanja tega sveta z znanjem o nadčutnem, božanskem. Odlikuje ga notranja jasnost.

Ilustracija: Flai Shipipa: Two houses, three bucks, bushman art

se izseliti iz vsega, v čemer se lahko nastanimo, iz uspeha, posesti, iz ugleda, ki smo ga dosegli s svojim delom. Za svojo živost potrebuje moški romarja v sebi. Samo tako ostane na poti, notranji in zunanji.

Izak – otrok brez očeta

Izak je sin velikega Abrahama. Sinovom velikih mož nikoli ni lahko. Največkrat moški, ki so sicer v središču pozornosti, doma niso navzoči. Če živi oče arhetip romarja, sin v njem ne najde nobene opore. Zato si pogosto poišče drugo domovino. Namesto da bi se podal na pot,

Mojzes – voditelj

Veliko moških, ki zavzamejo vodilne položaje v podjetjih, meni, da so rojeni vodje. Toda takšni moški se pri vodenju pogosto ne zmenijo za svoje sodelavce, pozabijo na svoje senčne strani in čustvene dimenzije. Vsak moški, ki si resnično želi postati moški, se mora oblikovati v procesu iskanja svojega jaza.

Samson – bojevnik

Bojevniki so tisti, ki vedno znova pahnejo svet v nove vojne. Bojevniški moški ima neposreden stik s svojimi čustvi in svojim telesom, lahko pa uteleša tudi nenadzorovano prepirljivost. V pozitivnem smislu je bojevnik ta, ki se spopade s svojim strahom in vzame življenje v svoje roke. Pravi bojevnik se vedno bori za življenje. Najbolj nevarno je, če se čustveno ranjeni moški, ki dvomijo o svojem pomenu, vrednosti in o moškosti, poistovetijo z arhetipom bojevnika. Od takšnih bojevnikov izhajata le uničenje in zlo.

David – kralj

David je največji bojevnik v zgodovini Izraela. In največji kralj. V ljudstvu vedno znova vzbuja občudovanje. Bojevnik in kralj je bil obenem tudi pevec, pesnik in ljubimec. Pri Davidu čutimo, da je bil sposoben ljubezni in boja hkrati. Kralj je tisti, ki v sebi ustvari red, ki zna dobro strukturirati ne le zunanje kraljestvo, ampak tudi notranje območje svoje duše. Že samo njegova navzočnost vliva ljudem občutek varnosti.

Salomon – ljubimec

Salomon je v prvi knjigi kraljev opisan kot moder vladar. V sanjah mu je bog pripravljen uslišati eno prošnjo. Salomon ne prosi za bogastvo, ampak za modrost. In ravno arhetip ljubimca sodi k zrelemu, modremu moškemu. Ljubimec si dovoli čustva. Pokaže tudi svoje ranljive dele. Ljubezen omogoča, da se v moškem življenje pretaka. Pogosto se dogaja, da se moški poistoveti z vlogo vodje podjetja, odvetnika ali strokovnjaka in da se ob tem počuti preveč pomemben, da bi se spustil še v pustolovščino ljubezni. Toda s tem odklanja svoj razvoj in zorenje ter se odmika od svojega centra moči.

Jeremija – mučenec

Mučenceva naloga je, da se uči brezpogojne ljubezni. Nevarnost je v tem, da se marsikateri mučenec žrtvuje, da bi dobil ljubezen. Žrtvuje se, namesto da bi se predal. Predaja ne učinkuje samouničevalno, ampak osvobajajoče. Kdor se krčevito oklepa samega sebe, bo imel prazno in togo življenje. Mučenec

spozna, da je trpljenje sestavni del življenja, ki nam lahko pokaže imanentni del naše rasti in zorenja.

Elija – prerok

Elija je imel v sebi nekaj ognjenega. Znal je navduševati. Pri tem moramo biti pozorni, da te sposobnosti ne zlorabimo za to, da naredimo druge odvisne od nas. Moški, ki se ne spopada s svojimi senčnimi stranmi, lahko pahne množice v uničenje. Druga prerokova naloga je, da pomaga odpraviti utvare, ki si jih pod mnenjem drugih ustvarjamo. Z vsem svojim bitjem se upre krivici in opozarja nanjo, kjer koli jo sreča. V vsakem izmed nas je notranji prerok, ki pa smo ga zasuli.

Job – trpeči pravičnik

Moški se trpljenju radi izogibajo. Potlačijo ga ali se mu poskušajo na vse mogoče načine izogniti. Job se trpljenja loti aktivno. Včasih pa se mu prepusti, saj ga preprosto ne more premagati. In tukaj je pogosto prizadeta moška narcistična narava. Moški, ki so se spopadli s trpljenjem in ga prestali, izžarevajo posebno kakovost. Postali so modri. Trpljenje jih je omehčalo in uvedlo v globlje skrivnosti.

Jona – šaljivec

Obstajajo trije arhetipski liki šaljivca. Po eni strani je to šaljivec v živalski podobi, na primer kojot pri Indijancih. Živalski šaljivec nas uči modrosti, tako kot to počnejo živali v številnih pravljicah. Šaljivec se pogosto pojavi tudi v človeški podobi. Razkriva nam senčne strani. Je kot vztrajen pajac, ki se vedno znova postavi pred nas, ko smo se ravno pripravljeni poistovetiti s svojo vlogo. Ne dovoli nam, da bi se varali. Spomni nas na to, da smo ljudje.

Peter – skala

Vsak lahko postane za druge skala, v bližini katere se lahko človek spočije, da bi si spet nabral novih moči, doživel zavetje, občutek varnosti in gotovost. Bistveno pri zorenju v moškega je, da se pokaže in ne skriva, da si opeče prste, in ne umika rok, da odpre srce, in se ne zapre ali pobegne. Moški, ki se izmika življenju, postane karikatura prave moškosti.

Pavel – misijonar

Pavel je značilen misijonar, ki ga zavest o poslanstvu žene, da prepotuje ves svet in se pri tem izpostavlja številnim nevarnostim. Včasih se zdi, da ima v sebi skoraj neizčrpen vir moči. Toda tudi ta arhetip je po svoje nevaren. Ko se za misijonarsko vnemo skriva praznina, lastna bojazen, da bi bila njihova lastna

vera le fata morgana, morajo vsakogar, ki ne razmišlja kot oni, prepričati o svojem prav. Moško poslanstvo ni le v besedah, o katerih naj bi prepričevali druge, ampak v tem, da vtisnejo v ta svet svojo izvirno osebno sled: zavedati se morajo, da izžarevajo nekaj, kar izhaja le iz njih. Če živijo svoje poslanstvo, se bodo počutili rodovito.

Janez Krstnik – divji mož

Janez ima občutek za bistvo. Svojemu notranjemu glasu zaupa bolj kot glasovom, ki ga skušajo preglasiti od zunaj in stlačiti v steznik dostojnosti. Uteleša bistveni vidik moške duhovnosti; od njega namreč izhaja moč. Dotakne se robate in divje strune v moški duši pa tudi hrepenenja po svobodi, da bi se naposled osvobodili pričakovanj okolice in naredili to, k čemur jih žene duša.

Janez – prijatelj in modri starec

Ljubezen do ženske očara moškega in sodi k njegovemu bistvu. Vendar pa k zrelemu moškemu prav tako sodi prijateljstvo. Obstajajo moški, ki se prepustijo občudovati le ženskam, ne zmorejo pa se spustiti v moško prijateljstvo. Prijateljstvo med moškimi ima posebno vrednost. Kdor se prepusti prijateljstvu, se odpove temu, da bi utrjeval svoj položaj, in večni tekmovalnosti. Odpre svoje srce in postane ranljiv. Skupaj z drugimi gre skozi težave, izkaže se kot zvest in zanesljiv. To so vrednote, ki odlikujejo zrelega moža. Če moški postane modri starec, izžareva gotovost in milino. Je onkraj vsake dogmatike. Spoznal se je s seboj in z življenjem. Na svoji koži je okusil vzpone in padce človeškosti. Izžareva svetlobo jeseni, milo svetlobo, s katero ožarja vse, kar ga obdaja. Obstaja pa tudi veliko karikatur starega modreca. Denimo nezadovoljen in večni nergač. Ali pa moški, ki želijo dokazati svojo večno mladost.

Jezus – zdravilec

Jung vidi v Jezusu uresničitev pravega arhetipa jaza. Po njegovem mnenju je imel Jezus skozi stoletja tako močen vpliv na ljudi zato, ker je ta arhetip uresničil v najčistejši obliki. Kot arhetip sebstva Jezus integrativno vpliva na moške in ženske na njihovi poti samouresničitve. Jezusu lahko ozdravi druge, ker je popolnoma pristen in ker prebiva v svojem notranjem svetišču. Jezus povabi moške in ženske, naj spoznajo svoj pravi jaz. Kdor je v sebi razklan, ustvarja okrog sebe razdor. Temno in bolno v sebi projicira na druge.

Po knjigi Boj in ljubezen povzela Tjaši Artnik Knibbe.